

МИРКО БОНЕ

От ген по-ясна

На корицата: Фрагмент от „Житна нива в Морван“ на Камий Коро

Издаването на това произведение беше подкрепено от ТРАДУКИ, литературна мрежа, в която са включени Федералното министерство за Европа, интеграцията и външните работи на Република Австрия, Министерството на външните работи на Федерална република Германия, Швейцарската културна фондация „Про Хелвеция“, КултурКонтакт Австрия (по възложение на Федералното канцлерство на Република Австрия), Гьоте-институт, Словенската агенция за книгата ЈАК, Министерството на културата на Република Хърватия, ресор „Култура“ в правителството на Княжество Лихтенщайн, Фондацията на Лихтенщайн за култура, Министерството на културата на Република Албания, Министерството на културата и информацията на Република Сърбия, Министерството на културата и националната идентичност на Румъния, Министерството на културата на Черна гора, Министерството на културата на Република Македония, Министерството на културата на Република България, Лайпцигският панаир на книгата и фондация „С. Фишер“.

traduki 

Книгата е преведена в Европейския преводачески колегиум в Щрален, Германия, със съдействието на Фондация за изкуство Северен Рейн-Вестфалия.

Mirko Bonné

Lichter als der Tag

© Schöffling & Co. Verlagsbuchhandlung GmbH,
Frankfurt am Main 2017

© of the translation: S. Fischer Foundation by order of TRADUKI

© Кремена Филчева – художествено оформление, 2019

© АТЛАНТИС ♦ КЛ, 2019

ISBN 9789549621747

МИРКО БОНЕ

От ден по-ясна

Превод от немски

Ива Иванова

АТЛАНТИС ♦ КЛ

София, 2019

Поредица „Вълшебната планина“

Съвременна проза
от Германия, Австрия и Швейцария

Хайнрих Бьол. *Групов портрет с дама*
Урс Вигмер. *В Конго*
Гюнтер Грас. *Моето столетие*
Ханс Улрих Трайхел. *Изгубеният*
Бернхард Шлинк. *Четецът*
Гюнтер Грас. *Рачешката*
Томас Бернхард. *Племенникът на Витгенщайн*
Бернхард Шлинк. *Бягства от любов*
Томас Бернхард. *Крушенецът*
Ханс-Улрих Трайхел. *Земният Амур*
Уве Тим. *Например брат ми*
Мартин Зутер. *Перфектен приятел*
Даниел Келман. *Аз и Камински*
Мартин Зутер. *Тъмната страна на луната*
Томас Бернхард. *Изличаване*
Гюнтер Грас. *Да люспиш лука*
Ханс Магнус Енценсбергер. *Йозефине и аз*
Урс Фас. *Любовен архив*
Зилке Шойерман. *Часът между деня и нощта*
Роберт Музил. *Човекът без качества*
Юлия Франк. *Вещица по плагне*
Сибиле Левичаров. *Апостолов*

Томас Бернхард. *Моите награди*
Гюнтер Грас. *Старата камера*
Юли Це. *Корпус деликти*
Уве Телкамп. *Кулата*
Уве Тим. *Как се появи наденичката с кърви*
Кристоф Магнусон. *Не бях аз*
Норберт Гцрайн. *Южни зими*
Томас Бернхард. *Сеч*
Сибиле Левичаров. *Блуменберг*
Тимур Вермеш. *Той пак е тук*
Симон Урбан. *План D*
Зилке Шойерман. *Пърформанс в Шанхай*
Алекс Капю. *Леон и Луизе*
Петер Щам. *Денят е нощ*
Кристоф Рансмайр. *Атлас на един боязлив мъж*
Алекс Капю. *Фалшификаторът, шпионката и бомбаджията*
Франц Кафка. *Процесът*
Ралф Ротман. *Разстрел напролет*
Луц Зайлер. *Крузо*
Норберт Гцрайн. *В свободния свят*
Рафик Шами. *София или началото на всички истории*
Кристоф Рансмайр. *Кокс или Ходът на Времето*
Кристоф Хайн. *Щастливец с баща*

Очаквайте

Роберт Зееталер. *Полето*

О, ноц, от ден по-ясна!

Андреас Грифиус

I

Дъжд шуми в дърветата

От времето, когато бе още момче, помнеше една светлина, която дълго време откриваше и по-късно само в гаровата чакалня на града си, и то само в определени дни. Често размишляваше коя ли е причината това сияние например някой ден в края на април да го има, а в началото на май – да липсва. Но той просто обичаше да чака и когато през обедната почивка стигна с метрото от пристанището до централната гара, толкова повече се зарадва, че светлината ненадейно се оказа там.

Като гимназист бе видял веднъж такава сияние върху стара картина, пред която на някаква изложба на ландшафтна живопис се беше спряла учителката му по рисуване, за да разкаже на класа нещо за импресионизма и неговите предшественици. Картината, неособено голяма и по-скоро невзрачна, бе на Камий Коро и изобразяваше дървета в края на лятото, тополи, бели акации, в далечината – верига от възвишения, а на преден план – синорът на нива, на която селянин жъне пшеница, а жена с рокля, престилка и боне на главата го гледа. „Житна нива в Морван“ – никой не знаеше какво означава това, докато Мориц, най-добрият му приятел, не им разясни, че Морван е област в Бургундия, гранитен масив в Средна Франция. Всичко в картината на Коро изглеждаше потопено в светлина, сякаш човек гледа през прозорец към летен

ден, който отдавна е отминал и същевременно трае и до днес.

Небето над града никога не се бе виждало на Раймунд Мерц огромно, камо ли пък безкрайно, дори когато беше светлосиньо като роклята на жената в края на житната нива от картината. На хоризонта обаче, по посока на пристанището и Елба, често се виждаше розово зарево и още като момче, когато беше тичал с другите деца през обраслите пътеки на Фелдмарк, не можеше да се насити на великолепието на небето над Хамбург. Раймунд Мерц не страдаше кой знае колко, когато след матурата и след отбиване на алтернативната си служба бе прекарал няколко напълно излишни семестъра в Англия, уж за да следва биология; но този копнеж по дома, всъщност по светлината, не беше изчезнал, когато на около двайсет и петгодишна възраст се върна и се установи за близо десет години в Берлин, понеже жена му смяташе, че както за нейната, така и за неговата кариера ще е от полза да поживеят там, където живееше всеки, който иска да направи нещо от себе си и от своя живот. Подобна амбиция, която се въртеше в кръг около себе си, беше чужда на Мерц.

Флориане замина заедно с него за Лондон. Но той заряза следването и започна да работи с нежелание за разни списания, докато тя записа стоматология в Бирмингам, а по съвет на майка си – и медицина. От самото начало Флори искаше да стане лицево-челюстен хирург. А той зяпаше небето и облаците. От време на време го уволняваха. В уволненията англичаните нямат равни.

Двамата с Флори бяха заедно от дълго време и нямаха кой знае какви нужди. Човек като него си бе забранил да мисли за кариера. Само дето все по-неистово му липсваше светлината, но нито в Средна Англия, нито в Берлин можа да открие местенце, където небе-

то да сияе както тогава във Фелдмарк, не откри такова дори край града, на Мюгелзее, където, когато живееше в Берлин, често отиваха да се разхождат, да карат лодка, да плуват и където по-късно, когато Флори започна да печели добре, наеха вила за през лятото.

Под стоманено-стъкления покрив на централната гара в Хамбург жадуваната светлина се задържаеше може би едва осем или десет дни в месеца, но така, сякаш се бе скрила в халето, за да се предпази там от постоянно лошото време. Сякаш чакаше не само пътници, които слизаха от влака и бяха като омагьосани от сиянието, от великолепието, с което ги посрещаше северният град; светлината въздействаше благотворно тъкмо на местните хора като него, които се шляеха преди и след работа по пероните, сякаш бяха железничари без униформа.

Светлината караше Мерц да усеща, че са малко нещата, за които човек като него наистина си струва да живее. Деца, да. Приятелство, да. Може би и любов, може би и спомени. В сиянието се усещаше някаква загадъчна, топла близост и много от онова, което беше преживял, ставаше разбираемо за него единствено защото се бе случило на тази светлина.

Няколко дни, след като малката му дъщеря навърши единайсет, една сутрин той я изпрати до гарата в центъра. Класът на Линда щеше да ходи на екскурзия до Шварцвалд, в една ученическа почивна станция в Кинцигтал. Двайсет и три деца и три учителки, а така също множество възбудени родители, предимно майки, чакаха на претъпкания перон да пристигне експресът, в който половин вагон бе запазен за хлапетата и техните ръководители. Беше понеделник сутрин в началото на септември, но лятото още нямаше намерение да си тръгва. Поредната задушна седмица щеше

да бъде последвана от дълги дни на почти непоносимо високи температури.

Когато влакът най-после пристигна, всичко трябваше да стане много бързо. В пъстрата суматоха Мерц едва успя да прегърне Линда за кратко. Но щом застана някак си малка и изгубена на стъпалото на вагона, очите ѝ се наляха със сълзи, тя събра цялата си смелост и го целуна, което незабавно бе посрещнато с подигравателни подвиквания отвътре. Не ѝ беше лесно в училище. Нейните съученици и родителите им се отнасяха враждебно с нея, понеже на няколко пъти я бяха хванали да краде. Никой нямаше обяснение за kleptomанията у малката и крехка Линда Анабела Мерц, дори училищната психоложка вдигаше рамене и съветваше на първо време да гледат по-спокойно и да поизчакат.

Мерц махна на Линди и закричи редом с потеглящия влак, като правеше физиономии, понеже знаеше, че това ѝ харесва. Веднага се изпоти, но продължи да подтичва и макар тъжното момиче отдавна да не се виждаше зад затъмнените стъкла, той не престана да тича и тичаше, тичаше редом с влака чак докато влакът не излезе под открито небе.

Спря задъхан. Не изпусна от погледа си влака, докато и последният му вагон не се изниза от Берлинер Тор, после извади телефона си и написа на Флориане, че всичко е наред и че малката вече пътува.

Доста време постоя на перона под утринното слънце и докато чакаше Флори да му позвъни обратно, разглежда транспаранти върху фасадата на музея, неподвижни сред пълното безветрие. Но отговор така и не дойде. Още усещаше по устните си беглата целувка на Линда и внезапно осъзна колко му липсва. Представи си как в предобедната суматоха на кабинета си Флориане е прочела съобщението му и след три секунди го е забравила, надвесена над раззинатата уста на следващия пациент. Мъчно му беше за Линда. Имаше нещо в

душата ѝ, което я терзаше и непрекъснато я караше да присвоява неща, които не са нейни. Не му беше мъчно за момчетата и момичетата, от които бе откраднала албум със стикери, писалка или чип за конзола с електронни игри, както напоследък. В класа наричаха Линда „малката сврака“. Мъчно му беше не само за детето, но и за него самия. Почувства как някогашното безпокойство, за което никой не знаеше, се надига в гърлото му. И всъщност само за да се поразее от тъжните си мисли, още веднъж отиде този предобед в халето на перона и при светлината.

Автовлак, накамарен с каравани със скандинавски номера, проехтя през гарата и продължи към Алтона, за да бъде разтоварен там. Шумът, предизвикан от чудовището, беше неописуем и връхлетя Мерц с такава сила, че той се извърна и затули уши.

Постоя за кратко в подножието на един ескалатор, който водеше към фойето. Хората непрекъснато сновяха край него; изкачваха се стотици, слизаха стотици, сякаш бяха едни и същи. Като че ли никой от тях не забелязваше светлината, а по едно време и той сведе клепачи, потоци се в чернотата и отвори очи едва когато циментовият под престана да се тресе.

Пое си дълбоко въздух. И това бе мигът... тъкмо когато бумтежът и трясъкът на влак, преминаващ само на крачки от него, заглъхна и той отново видя светлината, отново усети предишната печал от раздялата и своите опасения, че чувството на изоставеност не би се смекчило чрез нищо друго, освен чрез отклоняване на вниманието и чрез неспирен ход напред... тъкмо в този миг по ескалатора се запуска Ингер. Видя я, но тя гледаше в друга посока, не в неговата, а встрани, от татък релсите, към халето. Веднага я позна, но успя да запази самообладание дотолкова, че да се обърне и да продължи покрай ескалатора, към тунела под фойето.

Забърза в посока, която приличаше на задънена улица, без изход, без вход. Беше му ясно, че поведението му бие на очи, нямаше какво да търси в този мрачен подзем; ето защо спря така, сякаш някой спира филм.

Ингер не го следваше. Той остана в полумрака и се загледа подире ѝ. Нямаше никакво съмнение, че е тя. Видя я да продължава към средата на перона, без да се извързва към него и като че ли без да си задава въпроса дали не ѝ се е привидяло нещо. Ингер не беше го разпознала, вероятно дори не беше го забелязала.

Не носеше нито куфар, нито раница, беше без багаж. Бе преметнала през рамо само малка дамска чанта точно в цвета на лакираните ѝ нокти. Лятната ѝ рокля беше светла, твърде широка, на странно бледи макове. Косата ѝ бе като в Берлин, дълга и пусната, стори му се само не толкова руса, не толкова съвършено руса. Беше поостаряла, Ингер не бе успяла да възпре остаряването, колкото и да се страхуваше от него.

Последва я на сигурно разстояние. Косите ѝ искряха така, както ги помнеше – докато не забеляза, че е вдигнала слънчевите си очила над челото и тъкмо те отразяват светлината. Поклати глава към самия себе си, усмихна се и с това придоби увереност, сякаш усмивката беше наличник на шлем.

Постепенно нервността му изчезна, напрегнатостта отстъпи място на любопитство, каквото отдавна не бе изпитвал. Беше доволен, че тя не го забелязва, докато той не я изпуска от поглед. И за пръв път си зададе въпроса кой ли влак чака, къде ли е решила да пътува. Ингер изчезна в една лавка на гарата.

Мерц спря и с движение, което на самия него му се стори заучено, без колебание извади смартфона си от джоба. От Флори нямаше отговор. Скри се зад едно табло с разписания и се направи, че проучва кога в понеделник сутрин заминава за Щутгарт експресът, който

двамата с Бруно трябваше да вземат идната седмица. Минути на очакване, в които не усещаше нищо друго, освен авантюристичната абсурдност на поведението си.

Погледът му падна върху информационния екран. От този перон вече не тръгваше нито един влак, предстоеше да пристигне закъснелият нощен влак от Будапеща.

Будапеща – Виена – Прага – Берлин – Хамбург.

Едва тогава допусна тази мисъл. За пръв път от седмици, от месеци се сети за Мориц, без незабавно да пропъди мисълта си. Не знаеше дали още бяха женени; но ако бе така, можеше да се предположи, че Ингер посреща мъжа си на гарата. На Мерц му мина през ума тутакси да се махне оттук... само и само да не гледа как се поздравяват с Мориц, както навремето в градината, когато идваха поотделно, или по-късно във Вайсензее и извън града, в Кьопеник, когато Ингер рисуаше в ателието си и идваше по-късно на басейна.

Закрит от таблото с разписанията, той отметна глава назад и се взря в светлината, която падаше през остъкления покрив върху влаковете, върху релсите, върху пътниците по пероните. Почувства, че го обзема паника, тъй че избяга от онова, което не искаше да види и от което се страхуваше. Забърза обратно към ескалатора и сред хората, където се чувстваше по-уверен. Лъжливо заключение.

Минавайки покрай поредица от витрини, които го заслепяваха със своята сребърна и златна декорация, той се озова във фоайето и веднага забеляза, че нещо не е както преди. Музиката от високоговорителите, която звучеше там от години, и то все една и съща, тази сутрин беше напълно различна.

Беше чувал, че музиката във фоайето има за цел да притъпи агресивността на наркоманите и да държи бездомниците по-далеч от магазини и перони. Как точ-

но обаче, така и не му бе станало ясно. Винаги беше възприемал тъпото озвучаване като насочено към него, тази музика, която всъщност бе антимузика, трябваше да успокоява недоволни, гневливи, раздразнителни лица и това често ѝ се удаваше, та човек като него се чувстваше лишен от своята избухливост, чувстваше се укротен. Не и този предобед. Музиката беше друга, истинска музика, далеч по-гръмка, почти непоносимо гръмка; не беше в състояние да успокои и смири никого, а имаше и друго, което бе по-различно от обикновено, но така и не проумя какво точно, докато вървеше към изхода покрай будки, лавки, магазинчета за цигари и за цветя. Автобусът за пристанищния квартал тръгнаше от Мьонкебергщрасе. Ако хванеше следващия, щеше да стигне навреме за предобедното съвещание в редакцията, всичко щеше да поеме по обичайния си път, а довечера щеше да омаловажи пред Флориане шока, който бе изпитал от срещата с Ингер или направо щеше да го премълчи, за да наблюдава после пред бутилка бяло вино как постепенно се изпарява и накрая се оказва забравен и от самия него.

Сега обаче забеляза колко много млади хора има във фойето, и то не само младежи, но и деца, макар лятната ваканция отдавна да беше свършила. Звучен говор, почти шум изпълваше голямото и високо помещение под четирикратния покрив. Ама че глъчка! - мина му през ума. И тъкмо си задаваше въпроса дали тази суматоха се дължи на многото класове, които бяха се изсипали от градската железница на път към изложбената зала или към галерията за съвременно изкуство, когато всичко внезапно се промени.

Защото музиката замлъкна по средата на един такт и точно тогава, непосредствено пред него, така че с големи усилия успя да избегне сблъскването, просто застана група ученици, сякаш някой бе спрял времето, а заедно с него – и всичко останало. Заобиколи върли-

нестите момчета и момичета, които носеха черни дрехи, изпита известно недоумение, но продължи да си пробива път през навалищата, докато вляво и вдясно, пред и зад него младежи, облечени все в черно, сякаш бяха замръзнали в своите движения в мига, в който музиката беше спряла.

Сега забеляза, че всъщност е сред малцината, които изобщо се движеха. И всички тези десетина учудени присъстващи, които все още правеха с препъване по някоя и друга крачка и към които принадлежеше и той, бяха все по-възрастни от онези, които внезапно се бяха вцепенили с безизразни лица и неподвижни крайници.

Който още се движеше, бе стар, който не се движеше – млад. Така изглеждаше. Но скоро стана ясно, че играта е по-различна. Само онзи, който не участваше в нея, се движеше. Който знаеше правилата ѝ, стоеше на място.

Имаше и възрастни, които не помръдваха. Стояха встрани, пред магазините, и някак си по-различно от децата въздействаха като статуи, издялани от бял и пъстър камък, но явно много добре знаеха какво точно се върши тук. Една от тези очевидно посветени беше жената на някогашния му най-добър приятел Мориц и бивша приятелка на собствената му жена. Ингер.

В лятната си рокля на едри, бледи макове тя стоеше пред един цветарски магазин: не можеше да има фон, на който да не се открои. Нещо в нея обаче все пак се движеше – очите. Следва ме с поглед, рече си Мерц, докато се провираше през замръзналото множество, и ето че музиката изведнъж продължи и всичко отново се раздвижи, сякаш нищо не беше се случило.

В същия момент няколко момчета и момичета спуснаха черен транспарант над изхода към Глокенгисервал; на него с големи бели букви пишеше: „Вятър, сянка, прах“. Какво ли значеше това? Едно източено, очебийно кльощаво момиче с дълга руса конска опаш-

ка се отдели от групичката и се хвърли в прегръдките на Ингер.

Всичко бе свършило. Флашмобът беше приключил, а момичето, което бе взело участие в него заедно с още десетки свои съученици, можеше да бъде само Пипа. Край езерото Мюгелзее в Кьопеник, когато се бяха видели за последен път преди повече от четиринайсет години, Ингер беше вече бременна.

– Изглеждаш като да си видял призрак посред бял ден – каза му Бруно на стълбището, докато заедно излизаха в обедната почивка след съвещанието. – Глътни малко чист въздух.

Всъщност щеше да е по-добре Мерц да си остане в климатизираните помещения на редакцията и да навакса пропуснатото предобед. Той обаче забеляза колко силно го е разтърсила срещата с Ингер и макар да се чувстваше изтощен, се радваше, че може да говори със своя колега и приятел за неща, които да го наведат на други мисли.

– Защо си толкова мрачен, да не би да си видял автобуса на футболния клуб? Предполагам знаеш, че другата седмица заминаваме с теб при ония там долу, дето говорят само швабски. Моля те, не ме оставяй сам!

Бруно винаги можеше да го разсмее, най-вече с футболни вицове за хронично борещия се срещу изпадане „Хамбургер“.

– Освен това на пристанището полъхва бриз, сериозно! При жега като тая малко вятър ще ни дойде добре. Хайде!

Тръгнаха по протежение на старата градска стена и продължиха в Португалския квартал. Хората се излежаваша в пожълтялата трева на поляните или седяха на улични масички под лъчите на прежуращото септемврийско слънце. Почти всички имаха загар от отминалия вече отпуск, носеха тъмни очила, бяха облечени

само с най-необходимото и си говореха. Мнозина се смееха. Мерц беше като че ли единственият обзет от мрачни мисли, така му се стори, докато чакаха поръчаните два сандвича и напитките. Да, по дяволите, наистина беше видял призрак!

– Вятър, сянка, прах – произнесе безмълвно, без да има нищо предвид, и погледна през улицата към изцяло заетите редици с масички на тротоара, които му се сториха като огледално отражение, където той уж присъстваше, но също така можеше и да го няма. То бе пълно и без него.

Попита Бруно:

– Чувал ли си някъде това: „Вятър, сянка, прах“?

Келнерът португалец постави на масата две чаши и бутилка вода с формата на амфора. По външната страна на светлосиньото стъкло искряха капчици, а някои от тях вече бяха се стекли върху покривката и образуваха езерце от минерална вода, където бе кацнала крилата твар, която лесно можеше да се сметне за оса. Но беше не оса, а муха, която заради собствената си сигурност се правеше на оса.

Приятелят му се замисли.

– Не знаех, че се интересуваш от барокови поети.

– На барокова поезия ли ти прилича, бе умнико недоучен? – На масата бе оставена чиния с два сандвича панини. – Келнерът ли ги донесе? – учуди се Мерц и се озърна: нямаше никакъв келнер наоколо. Наля вода в чашите, мухата, наподобяваща оса, литна, а той усети по дланта си прохлада и влага.

– Ето затова обичам да идвам тук, на какви ли не куриози съм бил свидетел – каза Бруно със слънчева усмивка. – „Вятър, сянка, прах...“ Сетих се! Та това е мотото на хамбургския клуб по шахмат на трева! Как му беше името?

– Шахклуб „ХаХа“.

– Точно!

Покрай тях мина някаква жена и поздрави Бруно. Почти не носеше дрехи, затова пък сандалите ѝ бяха златни.

– Здравей, Елфи – каза той. – Мисля, че е от стихотворение на... на Флеминг, а може би и на Грифиус¹. Така или иначе – добър апетит, приятелю! – звучи като нещо доста старо. На няколко години. Откъде ти дойде наум?

– Елфи, а? – попита Мерц и многозначително поклати глава.

Бруно се извърна и се загледа след кестенявата жена, а Мерц видя как тя също се извърща и леко махва на Бруно с усмивка и свойски жест.

– Самотна е, прекрасна е и е много умна – сериозно каза Бруно. – Пари също си има. Направо не я разбирам.

– Сигурно иска някой да се ожени за нея – каза Мерц. – Да има семейство, къща сред природата и още една на морето.

– Смяташ ли? – Бруно отново се извърна по посока на жената, но нея вече я нямаше.

Когато преди няколко години назначиха Бруно и го настаняха в стаята при него, Раймунд Мерц дълго беше лъготил какво ли не новия си колега, щом Бруно го попиташе какви планове има за уикенда, как са жена му и децата, къде прекарва свободното си време. Доста време бе имал чувството, че може да се довери на тоя Де Вит точно толкова малко, колкото и на останалите в редакцията на „Таг“. И на останалия свят.

Но всичко се беше променило.

¹ Андреас Грифиус (1616–1664), най-яркият немски поет на XVII век, създал множество класицистични драми и философски прониковена поезия. – Б. пр.

По едно време бе разбрал, че противно на всичките си очаквания Бруно действително е станал негов приятел, критичен наистина – нали такава беше професията на Бруно, – но искрен. И когато в края на краищата започнаха да разговарят открито, с големи усилия успя да преиначи старите си лъжи така, че донякъде да отговорят на фактите. Така Флориане, която беше прекръстил пред Бруно на Мариане и превърнал в ортопедка, за известно време бе ортопедка, преди Мерц да бъде сигурен, че без каквито и да било опасения може да я нарече лицево-челюстен хирург.

„Ама каква Мариане? Жена ми се казва Флориане. Откакто я познавам, все така се е казвала, вярвай ми.“

В професията на лицево-челюстния хирург всъщност нямаше нищо лошо. На едно земно кълбо, което очевидно не можеше да се върти около Слънцето, без безброй негови обитатели да страдат от ужасни болки, лицево-челюстните хирурзи положително имаха важна, понякога дори утешителна функция. Но такъв банален извод или изобщо онова, което обикновено минаваше за истина, нерядко му се струваше странно неубедително, щом го изрече открито. Ето защо непрекъснато се поддаваше на желанието или да скрие напълно някой факт, или поне леко да го видоизмени и по този начин да го защити.

Да го защити от какво? Този въпрос го занимаваше с дни.

Омръзнало му беше от всички тези лъжи. Те толкова усложняваха живота. Беше благодарен, когато един ден Бруно го посъветва да не крие истината от него. Две жени ли има, една, две, три или повече дъщери? Мерц вече сам не помнеше какво точно е говорил на Бруно. Тогава се възползва от случая и помоли за извинение колегата си, който въпреки своето наднормено тегло, къси крака и рядка коса привличаше жените като магнит и по някакъв необясним начин бе спечелил и него.